

Utbildningsprogram – att arbeta med ensamkommande barn

Huvudsakliga ämnen: Skydd, motståndskraft och egenmakt

Resultat från utbildningen

I slutet av kursen kommer deltagarna att ha:

- ökad förståelse för behoven hos ensamkommande barn
- ökad kunskap om de olika faserna i vården av ensamkommande barn och vad som är viktigt under dessa faser
- ökad kompetens hos yrkespersonen för att tillgodose behoven hos ensamkommande barn i nätverkshem
- förmåga att se behovet av självhjälp och ha kunskap om verktyg för att tillgodose dem ("caring for the carer")

Tid	Upplägg	Detaljer	Verktyg/resurser
Dag 1 Inledning Komma tillrätta Utveckling och inkludering del I			
09.00– 09.05	Välkomna och presentation av upplägget	Översikt över IMPACT-projektet, presentation av utbildarna	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 2: Välkomna

09.05– 09.25	Presentation av deltagarna	<p>Övning (10 minuter)</p> <p>Inledning: Antal års erfarenhet av arbete med ensamkommande barn. Antal års erfarenhet inom socialtjänsten</p> <p>Presentera dig själv: organisation, erfarenhet av att stötta ensamkommande barn. – Vad är du nyfiken på? Vad vill du lära dig mer om? – Vilka erfarenheter har du när det gäller att stötta ensamkommande barn?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Alla deltagare bär namnskyltar med namn, organisation, land. • Anteckna nyckelord för genomgången i helgrupp: Vad vill du lära dig mer om? Vilka erfarenheter vill du dela med dig av?
09.25– 09.45	Skäl att fly	<p>Kunskapsbyggande</p> <p>– Introduktion (se handboken) till skäl att fly. – Livet före flykten. – I första hand barn, därefter migranter: rättighetsbaserat perspektiv kommer att tillämpas under hela utbildningen: I första hand barn, därefter migranter (vilket innebär att de kan ha särskilda behov som barn på flykt).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 3–8: Introduktion av ensamkommande barn
09.45– 09.55	Mottagande och att placeras i familjehem	<p>Kunskapsbyggande</p> <p>– Praktisk info: Vad innebär mottagandet? – Fördelar och utmaningar</p> <p>Diskussion i helgrupp Erfarenhetsutbyte</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 9: Typer av familjehemsvård
09.55– 10.10	Semi Independent living	<p>Kunskapsbyggande</p> <p>– Praktisk info: Vad innebär mottagandet? – Fördelar och utmaningar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 10: Semi independent living

		Diskussion i helgrupp – Fördelar och utmaningar	
Komma tillrätta			
10.10– 10.40	Sätt dig in i situationen: Amir I	Kunskapsbyggande Presentation av Amir – Grundläggande behov -> mat, avskildhet och vila – Hälsa – Trygghet – Stress, trauma och förlust – Asylprocessen – Kontakt med familjen (och eventuella säkerhetsrisker) – Osäkerhet kring roller och vem man kan lita på	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 11: Case Amir • PPT-blad 12: Sätt dig in i Amirs situation 1 • PPT-blad 13: Sätt dig in i situationen 2 • PPT-blad 14: Sätt dig in i situationen 3 • PPT-blad 15: Behov • PPT-blad 16: Viktigt att tänka på vid mottagandet
10.40– 10.55	Paus 15 minuter		
10.55– 11.20	Att känna sig trygg: Barnets behov I	Kunskapsbyggande + övning Steg 1: Skapa kontakt – Diskussion i grupper om tre: Vad är viktigt i inställning och beteende för att bygga förtroende och skapa kontakt? – Diskussion i helgrupp kring slutsatserna	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 17, 18: Att hjälpa det ensamkommande barnet att komma tillrätta
11.20– 11.30	Att känna sig trygg: Barnets behov II	Kunskapsbyggande Kontrollera säkerhet och behov – Kunskap om och fokus på risker för människohandel/vanvård/missbruk m.m. – Kunskap om hur barnets beteende kan (miss)förstås	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 19: Risker och svårigheter

11.30– 11.40	Att känna sig trygg: Barnets behov II	Diskussion i helgrupp – Omtolkning av det missförstådda beteendet	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 20: Att missförstå ett beteende
11.40– 12.00	Att känna sig trygg: Uppgifter för yrkespersonen	Kunskapsbyggande <u>Kompetenser</u> – Att bygga en relation och vinna barnets förtroende (medvetenhet kring egna fördomar och antaganden) – Att stärka egenmakt och motståndskraft – Att ge barnvänlig information – Att ge information i rätt tid – Medvetenhet kring kulturella skillnader Reflektion i helgrupp Dela: Interkulturell favoritfråga/favoritcitrat	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 21: Socialsekreterarens uppgifter i fasen att komma tillrätta • PPT-blad 22, 23: Kulturmedveten kommunikation
12.00– 12.30	Verktyg och kompetenser I	Övning (45 minuter) Barnvänlig information I grupper om tre: Läs checklistan och reflektera kring följande: – <i>Vad har du lärt dig?</i> – <i>Vilka förslag har du för att förbättra sättet att kommunicera med ensamkommande barn i din organisation?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 24, 25: Barnvänlig information • Presentation av övningen • Utdelningsmaterial, checklista för barnvänlig information
12.30– 13.30	Lunchrast 60 minuter		
Utveckling och inkludering del 1			

13.30– 13.40	Verktyg och kompetenser del 2	Dela resultatet	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 25: Checklista för barnvänlig information
13.40– 14.00	Sätt dig in i situationen: – Amir II – Mara I	<p>Kunskapsbyggande</p> <ul style="list-style-type: none"> – Eventuellt trauma – Krav från familjen i ursprungslandet/oro för familjens säkerhet, skuld känslor – Trivs inte i skolan – Det är svårt att få jobb – Sårbarhet för övergrepp – Drar sig undan – Diskriminering <p>Reflektion i helgrupp Vilka problem ställs de inför?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 27, 28: Case Amir och Mara • PPT-blad 29: Problem som ensamkommande barn ställs inför
14.00– 14.20	Utveckling: barnets behov I	<p>Kunskapsbyggande</p> <p><u>Aspekter där det ensamkommande barnet behöver utvecklas</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Känna tillhörighet – Identitetsbyggande – Framtidsperspektiv – Koppla samman det förflutna med framtiden – Hantera trauma <p>Reflektion i helgrupp Skriv ned och dela därefter: Vad behöver du för att känna tillhörighet?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 30: Aspekter där det ensamkommande barnet behöver utvecklas • PPT-blad 31: Övning om att känna tillhörighet
14.20– 14.35	Utveckling: barnets behov II	Kunskapsbyggande	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 32: Socialsekreterarens uppgifter

		– Socialsekreterarens uppgifter	
14.35– 14.50	Utveckling: barnets behov III	<p>Övning (15 minuter)</p> <p>I grupper om fyra, reflektera kring följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vad behöver socialsekreteraren göra i den här fasen? – Berätta för gruppen om din erfarenhet av att stötta ensamkommande barn: vad fungerar, vad är svårt? <p>Genomgång i helgrupp.</p>	
14.15– 15.05	Utveckling: uppgifter för yrkespersonen I	<p>Kunskapsbyggande</p> <ul style="list-style-type: none"> – Fokus på egenmakt och motståndskraft. – Stärk barnet -> bygg vidare på styrkor, stötta barnets önskemål, låt det göra misstag. <p>Diskussion i helgrupp</p> <ul style="list-style-type: none"> – Dela goda exempel på att främja egenmakt 	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 33: Motståndskraft • PPT-blad 33, 34: Öka motståndskraften • PPT-blad 35: Skyddsfaktorer • PPT-blad 36: Diskussion kring egenmakt
15.05– 15.20	Paus 15 minuter		

15.20– 15.40	Utveckling: Uppgifter för yrkespersonen II	Kunskapsbyggande – Stress, PTSD och ensamkommande barn – Toleransfönstret	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 37, 38, 39, 40: Trauma och stress • PPT-blad 41: Socialsekreterarens roll
15.40– 16.10	Utveckling: Uppgifter för yrkespersonen III	Övning (30 minuter) I grupper om tre, studera utdelningsmaterialet och reflektera kring vilken betydelse det har för socialsekreterare (20 minuter). Genomgång i helgrupp (10 minuter).	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 42: Övning • Utdelningsmaterial, socialsekreterare och trauma
16.15– 16.30	Sammanfattning av dag 1	I helgrupp Se tillbaka på dagen och blicka framåt mot morgondagen. Anteckna för dig själv: Vad tar jag med mig och vad vill jag lära mig mer om? Vad vill jag ta med mig till morgondagens diskussioner?	
DAG 2 Utveckling och inkludering del 2 Förberedelser inför 18-årsdagen			

09.00– 09.15	Sammanfattning av dag 1 och introduktion av dag 2	God morgon	<ul style="list-style-type: none"> • Isbrytare: Vad gillar ni bäst med Malmö? • PPT-blad 43: Introduktion dag 2
09.15– 09.45	Inkludering: Barnets behov I	<p>Kunskapsbyggande</p> <ul style="list-style-type: none"> – Språk – Inkludering och samhällets roll – Utbildning och söka jobb – Asylprocessen och möjligheten att kunna få uppehållstillstånd <p>Diskussion i helgrupp om goda exempel</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Visa video om elever och ensamkommande barn • PPT-blad 44–45: Tips om inkludering
09.45– 10.10	Inkludering: barnets behov II	<p>Övning (25 minuter)</p> <p>Bygga broar Case Mara</p> <p>I grupper om fyra, reflektera kring följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vikten av att bygga broar. – Förbered det brobyggande samtalet. <p>Utarbeta din plan: Vad är ditt mål? Vilka är med på mötet? Diskutera detaljerna i samtalet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 46: Case Mara • PPT-blad 47: Bygga broar • PPT-blad 48: Inställning som bygger på flera perspektiv • PPT-blad 49: Brobyggande övning
10.10– 10.20	Inkludering: barnets behov III	<p>Diskussion i helgrupp.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Presentera din plan för att bygga broar för gruppen. 	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 49: Brobyggande övning

10.20– 10.30	Insikter och kompetenser	Utmaningarna med att bli självständig.	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 50: Amir
10.30– 10.45	Paus 15 minuter		
10.45– 11.15	Kompetenser och verktyg I	<p>Övning (30 minuter)</p> <p>I grupper om fem:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Gör en lista: Vilka är det ensamkommande barnets uppgifter när det blir självständigt? – Gå över till en av de andra gruppernas blädderblock. Läs vad de har skrivit och reflektera kring följande: <p>Vilka är socialsekreterarens uppgifter av dessa? Vilka utmaningar tror du att socialsekreteraren kommer att stöta på?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 51: Övning om det ensamkommande barnets uppgifter när det blir självständigt
11.15– 11.30	Kompetenser och verktyg II	<p>Diskussion i helgrupp.</p> <p>Presentation i helgrupp av anteckningarna från blädderblocket.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 52: Det ensamkommande barnets förmåga att klara sig själv
Förberedelser inför 18-årsdagen			
11.30– 11.40	Sätt dig in i situationen: – Amir	<p>Diskussion i helgrupp.</p> <p>Vilka är Amirs behov?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 53: Amirs oro

11.40– 11.50	Självständighet: barnets behov	Diskussion i helgrupp Vad behöver Amir för att kunna utveckla/stärka sina ”mjuka färdigheter”? Hur kan socialsekreteraren underlätta detta?	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 54: Socialsekreterarens kontakt med Amir
11.50– 12.00	Självständighet: uppgifter för yrkespersonen I	Kunskapsbyggande – Socialsekreterarens uppgifter	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 55: Socialsekreterarens uppgifter för att förbereda självständighet
12.00– 12.30	Självständighet: uppgifter för yrkespersonen II	Övning (30 minuter) Dela goda exempel parvis: – För vilka av uppgifterna på blad 55 har du några goda exempelatt dela med dig av? Steg för steg, klargör i detalj: <ul style="list-style-type: none"> • Vad var själva problemet? • Situationen. • Vad är du mest stolt över att du gjorde? • Exakt vad gjorde du för att det skulle gå så bra som det gjorde? 	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 56: Övning i goda exempel, ”lösningfokuserad intervju”
12.30– 13.30	Lunchrast 60 minuter		

13.30– 13.40	Kompetenser och verktyg I	Diskussion i helgrupp. – Hur är det möjligt att stärka ”mjuka färdigheter” utan att krångla till det?	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 57: Håll det enkelt och positivt
13.40– 13.45	Yrkesmässiga utmaningar	Kunskapsbyggande – Yrkesmässiga utmaningar: parallell process för socialsekreteraren och det ensamkommande barnet. <ul style="list-style-type: none"> • Fokusera på det som fungerar, små framgångar. • Vad stärker din motståndskraft? • Hur behåller du överblicken? • Hur ser ditt (yrkesmässiga) stödnätverk ut? 	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 58: Parallell process
13.45– 14.30	Kompetenser och verktyg II	Kunskapsbyggande – Kunskap om yrkesmässigt välbefinnande och självhjälp. Reflektera på egen hand: <ul style="list-style-type: none"> • Vad får dig att stressa ned, ladda om, släppa problemen? • Vad behöver du (av andra)? • Vad kommer du att göra annorlunda? 	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 59 & 60: Yrkespersonens välbefinnande och självhjälp • PPT-blad 61: Självhjälp
14.30– 14.45	KAFFERAST 15 minuter		
14.45– 15.00	Kompetenser och verktyg III	Diskussion i helgrupp Hur ser stödet till socialsekreterare ut i din kommun? Vad fungerar bra och vad saknas?	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 62: Diskussion i helgrupp • PPT-blad 63: Diskussion i helgrupp
15.00– 15.30	Kompetenser och verktyg IV	Övning (30 minuter)	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 64: Interventionsverktyg

		Intervision i grupper om fyra – utforska verktyget	<ul style="list-style-type: none"> • Utdelningsmaterial, lösningsfokuserad intervionsstruktur • Utdelningsmaterial, lösningsfokuserade insatser
15.30–15.45	Sammanfattning av dag 2	<p>I helgrupp</p> <p>– Se tillbaka på dagen och blicka framåt mot morgondagen.</p> <p>– Anteckna för dig själv: Vad tar jag med mig och vilka kunskaper vill jag fördjupa?</p>	
<p>DAG 3</p> <p>Dela goda exempel</p> <p>De första stegen för att implementera kunskaper och färdigheter</p>			
09.30–09.45	Sammanfattning av dag 2 och introduktion av dag 3	<p>Isbrytare:</p> <p>– Fråga deltagarna hur många års erfarenhet de har och be dem att ställa sig på en rad från minst till mest erfaren.</p> <p>– Summera därefter alla års erfarenhet. Detta är den totala mängden erfarenhet i gruppen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Isbrytare: Ranka erfarenhet av att arbeta med familjehem • PPT-blad 65: Dagens program
09.45–10.30	Dela goda exempel	<p>Dialogcafé för att dela med sig av goda exempel (45 minuter)</p> <p>I helgrupp (10 minuter).</p> <p>– Fyra socialarbetare från Nidos som arbetar med familjehem kommer att delta. De kommer att presentera sig i helgrupp och berätta vad de gör på Nidos.</p> <p>I mindre grupper (25 minuter).</p> <p>– Deltagarna ger en kort presentation av sig själva, sin yrkesroll och sin erfarenhet av familjehemsvården.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fyra mindre grupper i dialogcafé (fyra separata bord) • PPT-blad 66: Dela goda exempel

		<p>– De delar sedan med sig av goda exempel kring olika ämnen i fyra mindre grupper. I varje grupp deltar en socialarbetare från Nidos. Dessa ämnen antecknas på ett pappersark som ligger på bordet.</p> <p>T.ex.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Likheter och skillnader när det gäller att arbeta med nätverkshem för ensamkommande inom varje organisation/loaklt/nationellt. • Hur sker screening av familjer inom varje organisation/loaklt/nationellt? • Vem ansvarar för säkerheten? <p>Genomgång i helgrupp (10 minuter).</p>	
10.30–10.45	PAUS 15 minuter		
10.45–11.30	<p>De första stegen för att implementera kunskaper och färdigheter</p>	<p>Skapa en målbild (45 minuter)</p> <p>Den här övningen syftar till att underlätta implementeringen av de kunskaper och råd som du har fått under de senaste två dagarna, samt att skapa en stark (kreativ) målbild som stödjer din intention. Detta kan ske genom att rita, göra en scrapbook eller en tankekarta, eller skriva en haikudikt.</p> <p>Enskilt (10 minuter).</p> <p>Varje deltagare uppmanas att reflektera kring följande två frågor:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vad tar du med dig från utbildningen? – På vilket sätt är detta viktigt i ditt arbete? <p>I mindre grupper (35 minuter).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Varje deltagare väljer ett av borden för att uttrycka sina främsta insikter från utbildningen på ett kreativt sätt: Rita en teckning, gör en tankekarta, skriv en dikt eller en sång, eller liknande. 	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 67: Skapa en stark målbild • Pappersark (vita och i olika färger), sax, lim, tidningar, pennor, märkpennor m.m.

11.30– 12.15	Implementera insikterna i den egna miljön	<p>Implementera kunskapen (45 minuter)</p> <p>I par (30 minuter). Reflektera kring följande frågor: – Vad vill du uppnå när det gäller familjehemsvård? – Vad behöver du för att uppnå detta? – Vilket kommer ditt första steg att vara? – Vad kommer hjälpa dig att hålla fast vid den här bra idén?</p> <p>I helgrupp (15 minuter). – Varje deltagare visar sin teckning/sitt konstverk/sin dikt och beskriver den med en enda mening.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 68: Implementera kunskapen
12.15– 12.30	Sammanfattning och utvärdering	<ul style="list-style-type: none"> – Avsluta och tacka deltagarna. – Deltagarna fyller i utvärderingsformuläret. 	<ul style="list-style-type: none"> • PPT-blad 69: Tack <p>Skicka länk till utvärderingsformulär via e-post.</p>

